

valget mulig kan finde Opfordring til at gaae ind derpaa.

Indenrigsministeren: Med Hensyn til det første Punkt, den ærede Rigsdagsmand bragte under Dmtale, skal jeg bringe i Erindring, at Afsløsningssummen affurat er den, som herfra er foreslaaet og her er vedtagen. Jeg har nok tænkt mig Muligheden af, at man paa andre Steder kunde gjøre Indvendinger, men jeg troer ikke, at de med Rimelighed kunne fremsættes her. Det blev sagt, at Sagen ikke var paatrængende. Jeg skal dertil svare, at ligesom Tilbuddet fra Vedkommende var betinget af, at det skuldestjordes strax, saaledes har jeg Grund til at antage, at det var alvorligt meent, da der var særlige Grunde, som gjorde det vigtigt for Vedkommende at komme til konstant Betaling. Jeg troer saaledes ikke, at det kan møde nogen Behovelse fra Folkethingets Side, naar jeg har udført dets Beslutning og taget Ansvar paa mig for at have udført den, naagtet kun dets Beslutning forelaa.

Svad det andet Punkt angaaer, skal jeg tillade mig at bemærke, at det er min Overbeviisning, at det er meget vanskeligt at retfærdiggjøre den Praxis, som finder Sted, at hvor der er extraordinaire Domstole, navnlig Kommissioner, lægges de derved foranledigede Udgifter til Aktionsomkostningerne. Uden at indlade mig paa Spørgsmaalet om de Regler, som i det Hele gjælde hos os om Aktionsomkostningernes Paalæg, forekommer det mig, at det, Staten skal og bør præstere, er Domstolene, og ligesaa lidt som den Skuldbige, naar under sædvanlige Forhold Aktionsomkostningerne paalægges ham, har Andet at betale end de særlige Udgifter ved den særlige Sag, uden at det falder Noget ind, at han skal betale en Andeel af den Bøn, der i det Hele taget tilkommer de Dommere, Staten holder, saaledes forekommer det mig fra et almindeligt Standpunkt vanskeligt at retfærdiggjøre, at man paalægger ham at betale Domstolen, hvor man undtagelsesviis af Grunde, som det ikke har ligget i paagjældende Tilstaltes Magt at afværge, indsætter en extraordinaer Domstol. Forøvrigt vedkommer det foreliggende Spørgsmaal, hvorvidt denne Praxis kan retfærdiggjøre,

ikke Indenrigsministeriet, men det forekommer mig, at i saadanne extraordinaire Tilfælde som nærværende, hvor der saaledes nedsættes en Kommission i mere politiske Sager, bør den ikke komme til Anvendelse. Jeg har derfor konfereret med Justitsministeren, som aldeles var af samme Mening, og har derfor foreslaaet, at Udgifterne til de Kommissioner, der have været nedsatte til at paakjende disse to Sager, udredes af Staten. Iøvrigt er derved Intet præjudiceret, thi, hvis dette Forslag forkastes her, er det en Selsølgge, at Udgifterne blive at udrede efter de sædvanlige Regler. — Med Hensyn til den første Sag er Summen udbetalt, men med Hensyn til den anden er det blot skrevet foreløbig paa Kontoen Udbetaling, saa at Rigsdagens Afgjørelse ikke er foregreben. Det er min og den høitærede Justitsministers Formening, at det vilde være uretfærdigt her, hvor det paaklagede Forhold opløser sig til, at der er begaaet en Formfeil, at lade de Paagjældende, hvis de i Genhold til de almindelige Regler bleve idømte Aktionsomkostninger, foruden at betale deres Andeel i Udgifterne, som den specielle Sag har foranlediget, tillige afholde Omkostningerne ved den extraordinaire Domstol, som man har indsat; det er slemmt nok at blive undbragen sin naturlige Dommer og blive stillet for en særlig udnævnt Kommission; det er Noget, som er særdeles lidet iiltalende for den almindelige Retsbevidsthed; men hvor dette ikke kan undgaaes, troer jeg, det meget vanskeligt lader sig forsvare, at man, foruden det moralske Tryk, tillige paalægger de Vedkommende et ganske overordentligt Tillæg i Omkostninger; thi medens disse i Reglen kun gaae ud paa Salairer og nogle Smaating, kunne de, naar man undbrager dem fra deres naturlige Værnething, og Sagen paadømmes af en særlig Kommission, løbe op til et meget betydeligt Beløb. Jeg synes derfor, at man ialtsald ikke skal paalægge dem at betale den nye Domstol, som er indsat, vel at mærke, ikke for deres Skyld; en ganske anden Sag er det naturligtviis, naar der forebres en Sættedommer; exciperer den Paagjældende imod den ordinaire Dommer, er Forholdet et ganske andet. Det forekommer mig derfor ubilligt at lade de Udgifter, hvorom her er Spørgsmaal, enten bæres af de Tilstalte eller af Amtsrepar-